

ZAČÍNAME PODNIKAŤ

Hodina 1

Ozrejenie témy

ÚVOD

Podnikatelia sú pre trhovú ekonomiku vitálnou súčasťou. Poskytujú nám prácu, vytvárajú produkty a posúvajú spoločnosť vpred. Práve preto je dôležité venovať sa tejto téme už v skorom veku, aby sme v deňoch prebudili záujem a podnikateľského ducha. V tejto časti bude cieľom ukázať žiakom kto podnikateľ je a čo robí. Od tých najmenších, ktorí predávajú kávu, vlastní reštauráciu či vykonávajú nejaké remeslo až po najväčších a najslávnejších. Pokúsime sa na ich príbehu ukázať, že hoci ich cesta býva spočiatku náročná, každý si z ich spôsobu rozmyšľania vieme niečo zobrať.

KTO JE PODNIKATEĽ?

Podnikateľom sa stáva každý, kto vykonáva sústavnú činnosť vo vlastnom mene, na vlastné riziko a má právo podieľať sa na zisku zo svojho podnikania. Na rozdiel od zamestnania je podnikanie rizikové, keďže sa firme nemusí dariť a môže skrachovať. Veľkou výhodou je, že si môže sám určiť čas a spôsob práce. Neznamená to ale, že si môže len tak povedať „teraz pracovať nebudem“, pretože je zodpovedný za svoje podnikanie. Začiatky sú veľmi ťažké, vedenie firmy býva časovo náročnejšie než zamestnanie. Odmenou za podstúpené riziko a strávený čas, ktorý veľakrát nie je ani platený, je zisk z podnikania. Kým zamestnanec dostáva za svoju prácu stabilnú mzdu bez ohľadu na zisk firmy (napríklad 1200 € mesačne), šikovný podnikateľ môže zarobiť aj desiatky tisíc eur mesačne, ak ľudia jeho produkty kupujú. Nemusí však zarobiť nič, či naopak, môže do podnikania vložiť veľa vlastných úspor, ktoré sa mu nikdy nevrátia.

FORMY PODNIKANIA

Poznáme niekoľko základných foriem podnikania, ktoré môžeme členiť v závislosti od veľkosti podniku či predmetu podnikania. Podnik je vždy právnická osoba, okrem prípadu živnostníka (SZČO), kedy je fyzická osoba priamo podnikateľom. Každá právna forma má svoje výhody a nevýhody. Žiakom formy podnikania nemusíte vysvetľovať, ale pre váš všeobecný prehľad uvádzame ich prehľad.

Právna forma podnikania	Legislatíva	Min. počet zakladateľov	Založenie	Vznik
Podnik jednotlivca - živnosť	Zákon o živnostenskom podnikaní § 1-81	Jeden vlastník, FO alebo PO	Rozhodnutím fyzickej (FO) alebo právnickej (PO) osoby	Dňom ohlásenia na živnostenskom úrade
Verejná obchodná spoločnosť	Obchodný zákonník § 76-92	2 spoločníci (FO aj PO)	Spoločenskou zmluvou podpísanou všetkými spoločníkmi	Zápisom do Obchodného registra
Komanditná spoločnosť	Obchodný zákonník § 93-104	2 spoločníci, min. 1 komplementár a 1 komanditista (FO aj PO)	Spoločenskou zmluvou podpísanou všetkými spoločníkmi	Zápisom do Obchodného registra
Spoločnosť s ručením obmedzeným	Obchodný zákonník § 105-153	Min. 1 osoba (FO aj PO), max. 50 spoločníkov	Zakladateľskou listinou platí pre jednu osobu; Spoločenskou zmluvou, platí pre viac osôb	Zápisom do Obchodného registra
Akciová spoločnosť	Obchodný zákonník § 154-220	Minimálne 2 akcionári (FO) alebo 1 PO	Zakladateľskou listinou ak je zakladateľom 1 PO; Zakladateľskou zmluvou, ak je viac osôb	Zápisom do Obchodného registra
Družstvo	Obchodný zákonník § 221-260	Minimálne 5 členov (FO) alebo 2 PO	Ustanovujúcou členskou schôdzou (schválením stanov)	Zápisom do Obchodného registra

Zdroj: podnikajte.sk

Skvelou formou podnikania je s.r.o. pretože jej založenie je pomerne jednoduché a môže ho vykonať aj jedna fyzická osoba. Keďže spoločnosť ručí za svoje záväzky len svojím majetkom, podnikateľ sa nemusí obávať, že by v prípade dlhov mohol prísť o svoj osobný majetok. Je tu pomerne nízky vstupný kapitál a veľkosť spoločnosti môže byť od 1 až po niekoľko stoviek zamestnancov.

Živnosť je na Slovensku taktiež veľmi rozšírená. Založenie živnosti je veľmi jednoduché a podnikateľ na živnosť je veľmi lákavý. Človek však potrebuje mať potrebnú odbornosť, aby mohol živnosť praktizovať. Pri tejto forme podnikania je veľká nevýhoda, že živnostník ručí za záväzky celým svojím majetkom.

Akciové spoločnosti sú zväčša pomerne veľké firmy. Nevýhodou je relatívne vysoký počiatkový kapitál spoločnosti a taktiež komplikovanejšia štruktúra.

Aktivity a cvičenia

KTO JE PODNIKATEĽ?

Aktivita č. 1

Pozri sa na obrázky a zamysli sa nad nimi. Kto je podnikateľ a kto nie? Aký je rozdiel medzi človekom, ktorý podniká a tým, ktorý pracuje ako zamestnanec? Prečo sa niektorí rozhodli podnikáť a niektorí pracovať ako zamestnanci u podnikateľa?

Vysvetlenie: V tejto aktivite je dôležité rozlíšiť, kto je podnikateľom a kto zamestnancom. V diskusii sa podrobne zamerajte na črty týchto dvoch skupín.

Zamestnanie je sústavná činnosť vykonávaná pre podnikateľa za mzdu. Plat zamestnanca je zvyčajne fixne stanovený alebo naviazaný na nejakú odpracovanú jednotku. Znamená to, že plat je priamo úmerný s odpracovaným časom.

Podnikanie je sústavná činnosť vykonávaná vo vlastnom mene, na vlastný účet s cieľom dosahovania zisku. Podnikateľ nesie riziko svojho podnikania.

V každom obrázku je možné vidieť podnikateľa aj zamestnanca, za správnu považujte akúkoľvek dobre obhájenú odpoveď. Dôležité je, aby žiaci činnosť človeka na obrázku správne popísali.

Doplň pod obrázok do rámčeka:

P – podnikateľ

Z – zamestnanec

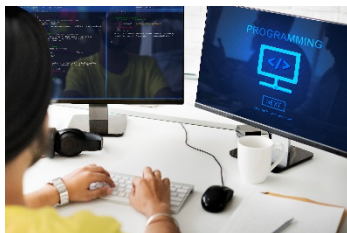
Z

Z/P

Z

Z/P

P

P

PODNIKATEĽ A ZAMESTNANEC

Aktivita č. 2

Prirad' čiarou jednotlivé tvrdenia a rozhodni, čo by si chcel/a byť a zdôvodni prečo.

Vysvetlenie: V tomto cvičení majú žiaci odlíšiť čo to znamená byť zamestnanec alebo podnikateľ. Oba prípady majú svoje výhody aj nevýhody. Následne sa žiakov spýtajte čo by chceli byť a prečo, ktoré z uvedených tvrdení ich zaujalo najviac?

- Organizuje si čas sám
- Musí mať primerané vzdelanie
- Vymieňa jeho čas za peniaze
- Má fixne stanovený príjem
- Dáva ľuďom prácu
- Jeho príjem závisí od toho, aký má zisk
- Má zodpovednosť za svojich zamestnancov

Zamestnanec

Podnikateľ

ČO BY SI RADŠEJ?

Aktivita č. 3

Odpovedz na tieto otázky a dozvieš sa, či ti sedí viac podnikateľ alebo zamestnanec. Podľa počtu odpovedí „A“ a „B“ ti učiteľ povie, čo by sa ti hodilo viac.

Vysvetlenie: Táto aktivita nadväzuje na predchádzajúcu. Ide o krátky test, ktorý má za cieľ rozhodnúť či sa žiakovi lepšie hodí podnikateľ alebo sa zamestnať.

Ak má viac odpovedí v stĺpci A -> podnikateľ

Ak má viac odpovedí v stĺpci B -> zamestnanec

Hoci ide o zjednodušený test, žiakom môže naznačiť, akým smerom by sa mohli uberať. Dôležité je zdôrazniť, že zarábať veľa peňazí sa dá v oboch prípadoch. To, že je niekto podnikateľ ešte nemusí znamenať, že zarába veľa a naopak, ak je niekto zamestnanec neznamená, že zarába málo.

Radšej by som:

	A	B
Mal/a viac peňazí	☐	☐
Bol/a sám sebe šéfom	☐	☐
Pracoval/a podľa potreby	☐	☐

Som:

Trpezlivý/á	☐	☐
		☐

Keď niečo začnem, vždy to dokončím

Keď niečo začnem, nikdy to nedokončím

Nevadí mi, ak:

Občas nič nezarábim

Zarábim vždy rovnako

Pracujem aj vo voľnom čase

Pracujem iba v pracovnom čase

Počet odpovedí (A), (B)

Nie každý má talent na to byť podnikateľ. Aj zamestnaním sa dá zarobiť veľa peňazí. V oboch prípadoch je ale potrebné sa vzdelávať!

BOHATSTVO BOHATÝCH

Aktivita č. 4

Ako si predstavuješ bohatstvo bohatých ľudí a aká je skutočnosť? Označ krížikom tvoju predstavu o bohatstve. Potom o tom v triede diskutujte s učiteľom.

Vysvetlenie: Keď sa hovorí o bohatstve/majetku úspešných ľudí, žiaci si zvyčajne predstavia kopy peňazí na účtoch alebo v bankovkách. Pravda je však taká, že bohatí majú svoje peniaze vždy zainvestované a nenechávajú si ich na účtoch alebo v hotovosti. Ide zvyčajne o nehnuteľnosti, pozemky, či podniky. Väčšinou iba 1 % z celkovej hodnoty majetku je vo forme peňazí na účte.

Ak hovoríme napr. o majetku Elona Muska, (219 mld. \$ k 20. 7. 2022), tak je to preto, že je držiteľom veľkého počtu akcií vlastnej automobilky Tesla (cena akcie k 20. 7. je 736 \$). Súčasná hodnota tejto akcie je považovaná za veľmi nadhodnotenú a vysoko prevyšuje skutočnú hodnotu. Z toho dôvodu sa môže zdať, že Elon Musk má 219 mld. \$ ale skutočnosť je taká, že ide len o hodnotu jeho majetku, ktorá je značne nafúknutá. Napriek tomu je to stále veľmi bohatý človek.

Zlato

Hotovosť

Podnikanie

ÚSPEŠNÍ PODNIKATELIA

Aktivita č. 5

Nájdí spolu s učiteľom na internete informácie o týchto úspešných podnikateľoch a prenikni do ich úspechu.

Elon Musk

Národnosť: juhoafrická

Hodnota majetku: 199 mld. \$

Sektor podnikania: TECHNOLÓGIE (elektromobilita, vesmírne inžinierstvo, fintech, biotechnológie)

Už v mladom veku prejavoval vysoké znaky inteligencie. Svoje podnikanie začal s platobnou službou PayPal, ktorá umožňovala digitálne platby ešte v čase, keď to nebolo príliš rozšírené. Najviac známy je však vďaka spoločnosti Tesla, ktorá vyrába elektromobily či spoločnosť Space X, ktorá prevádzkuje vesmírne lety. Jeho víziou je osídliť Mars.

Elon Musk sa narodil 28. 7. 1971 v Pretórii v Južnej Afrike. Domov opustil v roku 1988 vo veku 17 rokov, bez rodičovskej podpory a sčasti aj kvôli povinnej vojenskej službe v Juhoafrickej republike. Presťahoval sa do Kanady, neskôr získal vysokoškolský titul z ekonómie a potom druhý z fyziky na University of Pennsylvania.

V roku 1995 spoluzaložil spoločnosť Zip2, ktorá vyvíjala softvér pre noviny. Musk sa vyjadril, že programoval celý deň a chvíľku spal, nemal dokonca ani peniaze na to, aby platil nájom a preto spal na gauči a sprchoval sa v YMCA. Spoločnosť predali za 308 mil.\$, za svoj podiel dostal 22 mil. \$.

Medzi jeho najznámejšie projekty patri napríklad PayPal, fintech na transfer peňazí. V roku 2001 bol PayPal odkúpený eBayom za 1,5 mld. \$. Musk z tejto transakcie dostal za svoj podiel okolo 100 mil. \$ a vstúpil do spoločnosti Tesla, ktorá ho neskôr preslávila. Známy je aj ďalšími inovatívnymi projektami, ako sú napríklad Neuralink, Hyperloop, Solarcity alebo SpaceX, ktorý prevádzkuje lety do vesmíru.

Steve Jobs

Národnosť: U.S. (americká)

Hodnota majetku: 8,3 mld. \$ (v čase jeho úmrtia)

Sektor podnikania: TECHNOLÓGIE (počítače, telefóny)

Študoval kaligrafiu, je známy tým, že založil aktuálne najväčšiu spoločnosť na svete, ktorú pozná každý. Túto spoločnosť založil v garáži so svojim kamarátom Stevom Wozniakom. Bol známy citom pre detail. Z jeho spoločnosti ho vyhodili, ale po tom čo sa im nedarilo ho zavolať späť.

O akú spoločnosť ide? **Odpoveď:** APPLE

Steve Jobs (* 24. 2. 1955 San Francisco, California U.S. - † 5. 10. 2011 Palo Alto, California) je jedným z najlepších príkladov úspešného podnikania. Študoval na Reed College a navštevoval prednášky kaligrafie. Zo školy sa však rozhodol odísť, pretože nechcel utrácať peniaze svojich rodičov, ktorí mu ju platili. Počas študentských dní prespával u kamaráta na zemi a na jedlo si zarábala vracaním prázdnych fľašiek koly.

Jeho prvým zamestnaním bola pozícia technika v hernej spoločnosti Atari. Prijali ho vďaka prineseniu hry Pong, ktorú však nezostrojil Jobs, ale jeho kamoš „Wozz“ Steve Wozniak. Jeho najosudovejším človekom bol práve „Wozz“, vďaka ktorému dostal nápad vyrobiť osobný počítač, ktorý by bol dostupný, jednoduchý a elegantný.

Svoju firmu pomenovali Apple. S ich počítačom Apple 2 prerazili na trhu, čo im dovolilo ďalšiu expanziu. Onedlho prišli s prelomovým Macintoshom, (predchodca MacBooku od Applu). Steve pracoval na projekte Lisa, išlo o nový model osobného počítača s vylepšeným softvérom, pričom prvýkrát použil viacero textových fontov (na aké sme dnes zvyknutí napríklad pri práci vo Word).

Predstavenstvo však rozhodlo, že ho je na pozícii CEO potrebné nahradiť, čo Jobs niesol veľmi ťažko. Časom si založil softvérovú spoločnosť NEXT. Spoločnosti Apple sa však nedarilo a blížila sa ku krachu, keďže sa sústredila na kvantitu rôznych produktov namiesto ich kvality. Zachránil ju Jobsov návrat a reštrukturalizácia.

V roku 2007 Apple uviedol na trh prelomový produkt – iPhone. Steve v roku 2011 podľahol rakovine. Na jeho mieste ho vystriedal Tim Cook, ktorý je CEO do dnes.

Ivan Chrenko

Národnosť: slovenská

Hodnota majetku: 1,5 mld. €

Sektor podnikania: NEHNUTEĽNOSTI

Začal podnikáť montovaním reproduktorov. Následne pracoval pre developerskú spoločnosť HB Reavis, ktorej sa stal neskôr majiteľom. Spoločnosť postavila v Európe množstvo kancelárskych budov, medzi ktoré patria Aupark a Nivy Tower v Bratislave a najvyššia budova v EÚ – Varso Tower vo Varšave. Je prvý Slovak medzi svetovými miliardármi.

Ivan Chrenko (* 27. 6. 1967 Šaľa, ČSSR) je známy ako najbohatší Slovak a prvý slovenský dolárový miliardár. Podnikáť začal v Šali s audiovizuálnou technikou. Neskôr začal svoju kariéru v developerskej spoločnosti HB Reavis, kde sa postupne stal väčšinovým majiteľom.

HB Reavis sa podieľala na množstve projektov na Slovensku a v Čechách, ale neskôr aj v ďalších krajinách CEE. V Poľsku napríklad stavia najvyššiu budovu východnej Európy. Na Slovensku stojí za projektami ako je Aupark či Mlynské Nivy. Dnes jeho spoločnosť stavia v Londýne, Berlíne a iných veľkých mestách.

Býva v Bratislave a podieľa sa aj na investíciách do rôznych startupov ako je napríklad Factcool či Finax. (údaje sú platné k 1. 7. 2022)

PODNIKATEĽSKÝ PLÁN

Aktivita č. 6

Vašou úlohou je si v skupinách vytvoriť vlastný podnikateľský plán. Rozdeľte si úlohy a určite jedného, kto bude riaditeľ a bude mať zodpovednosť za vašu spoločnosť. Vytvorte názov spoločnosti, nakreslite logo a popíšte ako budete podnikáť.

Vysvetlenie: Táto aktivita je zameraná na kreatívne myslenie a tímovú spoluprácu. Žiaci majú za úlohu vytvoriť 3-5 členné skupiny, v ktorých budú pracovať na podnikateľskom pláne. Ich úlohou bude vymyslieť všetko, čo sa týka ich spoločnosti od mena až po logo.

Cieľom nie je vytvoriť dokonalý plán so správnymi a presnými údajmi, ale nechať ich premýšľať a zapojiť kreativitu. Na prípadné logické medzery alebo prehnanú chamtivosť v ich pláne môžeme poukázať neskôr.

Názov spoločnosti:

Riaditeľ:

VEDELI STE, ŽE?

Bill Gates, zakladateľ Microsoftu, plánuje darovať všetky svoje peniaze na boj s chudobou v Afrike a proti klimatickým zmenám.

Žiaci majú za úlohu nakresliť logo a popísať alebo nakresliť ich plán.

Logo:

Popis vášho podniku: (napíšte, aké tovary alebo služby budete ponúkať, kto bude vašim bežným zákazníkom, v čom budete iní od konkurencie).

PREZENTÁCIA PLÁNU

Aktivita č. 7

Vašou úlohou bude teraz odprezentovať váš projekt pred triedou. Budete musieť presvedčiť ostatných spolužiakov a učiteľa, aby sa stali investormi do vášho projektu a vy ste vyzbierali peniaze, ktoré potrebujete na začatie podnikania. Peniaze na začatie podnikania sa nazývajú kapitál.

Každý z vás je zároveň aj investorom. Každý môže investovať 1 000 € do viacerých projektov vašich spolužiakov. **NIE VŠAK DO SVOJHO!** Vyhrá tá skupina, ktorá vyzbiera na svoj plán najviac peňazí!

Vysvetlenie: Žiaci majú za úlohu odprezentovať projekt, ktorý vyhotovili v aktivite č. 6. Cieľom tejto aktivity je naučiť žiakov prezentovať svoje myšlienky.

Žiaci si odskúšajú byť aj investormi. Učiteľ im prideli rozpočet, ktorý môžu investovať, podľa nasledovného vzorca: **Kapitál ich spoločnosti/2**. Ak nejaká skupina mala počiatočný kapitál 200 000 €, teraz budú môcť zainvestovať 100 000 €. Cieľom je naučiť žiakov, že prostriedky sú limitované a na zafinancovanie projektu musia vzbudiť väčší záujem investorov (spolužiakov), než konkurencia. Žiaci, ktorí sú ako spoločnosti musia mať celú sumu, aby uspeli.